

Sprawni w prawie

Sytuacja osób z niepełnosprawnością intelektualną
w systemach prawnych wybranych państw świata

Jarosław Kamiński

Zeszyt nr 9

© Copyright by PSOUU 2006

ISBN 83-60105-29-4

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób
z Upośledzeniem Umysłowym
ul. Głogowa 2 b
02-639 Warszawa
tel.: 0-22 848-82-60, 0-22 646-03-14
fax: 0-22 848-61-62
e-mail: zg@psouu.org.pl
www.psouu.org.pl

Zeszyt nr 9 wchodzi w skład serii pt. „*Sprawni w prawie*”.

Redaktor serii: Jarosław Kamiński

Projekt okładki: Cezary Sotek

Skład i druk: Daniel Jakoniuk, DG-GRAF Warszawa

Publikacja jest dofinansowana przez
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Jarosław Kamiński

Sprawni w prawie

Zeszyt nr 9

**Sytuacja osób z niepełnosprawnością intelektualną
w systemach prawnych wybranych państw świata**

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym

Warszawa 2006

Osoby niepełnosprawne stanowią szczególną grupę społeczną, która może być narażona na wielokrotną dyskryminację. Wystarczy wyobrazić sobie sytuację niepełnosprawnej kobiety o odmiennym niż biały kolorze skóry. Ogólnie przyjęło się, że najczęściej występujące przyczyny dyskryminowania osób to:

- płeć,
- rasa lub pochodzenie etniczne,
- religia lub światopogląd,
- **niepełnosprawność**,
- wiek,
- orientację seksualną
- narodowość,
- przekonania polityczne.

Jak z powyższego wynika bardzo łatwo jest wyobrazić sobie przypadki wielokrotnego dyskryminowania tej samej osoby z kilku przyczyn. Dlatego też, aby zakazać dyskryminowania osób niepełnosprawnych wiele państw świata zdecydowało się wprowadzić odrębne regulacje poświęcone tylko i wyłącznie prawom osób niepełnosprawnych.

Stany Zjednoczone Ameryki Północnej

Jednym z pierwszych państw świata, które wprowadziło odrębne regulacje prawne poświęcone osobom niepełnosprawnym były Stany Zjednoczone Ameryki. Amerykańskie ustawodawstwo zawiera wiele aktów prawnych poświęconych problematyce osób niepełnosprawnych, jednakże najważniejszym aktem prawnym jest uchwalona w 1990 r. **ustawa o niepełnosprawnych Amerykanach** (ang. *Americans with Disabilities Act 1990 - ADA*). Jest to bardzo obszerny akt prawny, który zakazuje jakiegokolwiek dyskryminacji osób niepełnosprawnych w zakresie zatrudnienia i gwarantujący im na równi z osobami pełnosprawnymi dostęp do mieszkań, dóbr, usług, transportu i telekomunikacji.

Wprowadzenie tejże ustawy w Stanach Zjednoczonych miało na celu „ogłoszenie Ameryce i całemu światu, że osoby niepełnosprawne są w pełni istotami ludzkimi, że jakiegokolwiek paternalistyczne, dyskryminacyjne i zmierzające do segregacji postawy od tej chwili przestały być akceptowane”. Ustawa o niepełnosprawnych Amerykanach obejmuje swoim zakresem zarówno same osoby niepełnosprawne, jak i osoby należące do rodziny osoby niepełnosprawnej, czy też osoby pozostające z osobą niepełnosprawną w bliskim związku. Zgodnie z zawartą w tym akcie prawnym definicją za osobę niepełnosprawną uważa się „osobę dotkniętą fizyczną lub mentalną ułomnością powodującą istotne ograniczenie jednej lub więcej funkcji życiowych, takich jak zdolność widzenia, słuchu, mowy, chodzenia, oddychania, możliwość wykonywania pracy manualnych, **zdolność uczenia się**, zdolność do samodzielnej egzystencji oraz zdolność do pracy”. Jak z powyższego wynika definicja osoby niepełnosprawnej w prawie amerykańskim jest bardzo szeroka. Pomimo uchwalenia jednej ustawy regulującej prawa osób niepełnosprawnych, nie usunięto z systemu prawnych innych ustaw, które uszczegóławiają przepisy zawarte w ustawie o niepełnosprawnych Amerykanach.

Do takich ustaw należy zaliczyć:

- ustawę o rzetelności w gospodarce mieszkaniami, która zakazuje – w odniesieniu do mieszkalnictwa – jakiegokolwiek dyskryminacji, m.in. ze względu na niepełnosprawność;
- ustawę o dostępie do transportu lotniczego, która zakazuje linom lotniczym dyskryminowania osób z niepełnosprawnością intelektualną i osób z jakąkolwiek niepełnosprawnością fizyczną;
- ustawę o prawach osób przebywających w instytucjach, która uprawnia i zobowiązuje Prokuratora Generalnego do kontroli warunków pobytu osób zamkniętych w instytucjach, m.in. w domach opieki społecznej;
- ustawę o kształceniu osób niepełnosprawnych, która wymaga od wszystkich szkół publicznych zapewnienia dzieciom niepełnosprawnym pełnego dostępu do swobodnego kształcenia, w warunkach i środowisku odpowiednim do indywidualnych potrzeb;

- ustawa o *rehabilitacji*, która stanowiła podstawę dla ustawy o niepełnosprawnych Amerykanach;
- ustawa o *barierach architektonicznych*, która wymaga, aby wszystkie budynki i obiekty budowane przy wykorzystaniu środków publicznych (federalnych) odpowiadały standardom gwarantującym ich dostępność dla osób niepełnosprawnych.

Australia

Krajem dość egzotycznym jak na polskie warunki jest Australia. Jednakże w kraju tym obowiązują ustawa regulująca prawa osób niepełnosprawnych i może nie można stwierdzić, iż w sposób wyczerpujący reguluje ona te kwestie to jednakże, jak na czas jej uchwalenia, była jedną z bardziej postępowych. Aktem prawnym, o którym mowa jest *Disability Discrimination Act*, która została uchwalona w 1992 r. po bardzo długich dyskusjach z osobami niepełnosprawnymi oraz organizacjami osób niepełnosprawnych bądź też działających na ich rzecz.

Celem, obowiązującej po dziś dzień, ustawy jest:

- eliminacja – tak dalece, jak to tylko możliwe – powodowanej niepełnosprawnością dyskryminacji;
- zapewnienie – tak dalece, jak to praktycznie możliwe – by osoba niepełnosprawna stała się wobec prawa równa z resztą społeczeństwa;
- promocja zrozumienia i akceptacji społecznej faktu, iż osobom niepełnosprawnym przysługują te same prawa i wolności, jakie ma reszta społeczeństwa.

Ustawa w sposób bardzo rozbudowany definiuje pojęcie niepełnosprawności, wyliczając m.in.:

- całkowitą lub częściową utratę możliwości wykonywania niektórych funkcji fizycznych lub umysłowych;
- całkowitą lub częściową utratę fragmentu ciała;
- obecności w ciele czynnika chorobowego;
- zniekształcenia i oszpeceenia;
- **ograniczenie zdolności uczenia się;**
- uszczerbek bądź schorzenie wywołujące zmiany charakterologiczne;
- zaburzenia emocjonalne bądź zakłócające jasność myślenia;
- o ile czynnik te występują obecnie lub występowały w przeszłości bądź wystąpią w przyszłości, albo też wcale nie występują, lecz osoba jest o ich istnienie posądzona.

Disability Discrimination Act obejmuje swoim zakresem nie tylko osoby niepełnosprawne, ale również krewnego i powinowatego osoby niepełnosprawnej, a także małżonka oraz osobę pozostającą w stosunku przysposobienia. Jest to akt o charakterze kompleksowym, który odnosi się do wielu sfer życia i zakazuje dyskryminacji zarówno w zatrudnieniu, jak i dostępie do edukacji, dóbr i usług, wymiaru sprawiedliwości, mieszkań, programów rządowych itp., chyba że uczynienie usługi bądź obiektu dostępnymi dla osób niepełnosprawnych wiązałoby się z nadmiernym wysiłkiem i kosztem.

Niemcy

Szczególnie bliskie polskiemu ustawodawstwu są niemieckie uregulowania prawne regulujące sytuację osób niepełnosprawnych. Podstawowym aktem prawnym w tym zakresie jest *Kodeks społeczny (SGB) Księga IX – Rehabilitacja i uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społeczeństwa*, uchwalony w 2001 r. Powyższa ustawa w sposób bardzo obszerny reguluje kwestie uczestnictwa osób niepełnosprawnych oraz osób zagrożonych niepełnosprawnością w życiu społecznym, i co ciekawe w akcie prawnym można znaleźć szczególne unormowania odnoszące się do praw osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Takie uregulowanie jest, jak do tej pory, rzadko spotykane w ustawodawstwie światowym.

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie „człowiek jest niepełnosprawny, jeżeli jego funkcje fizyczne, zdolność umysłowa lub zdrowie psychiczne z dużym prawdopodobieństwem przez dłuższą niż sześć miesięcy odbiegają od stanu typowego dla danego wieku i z tego powodu jego uczestnictwo w życiu społeczeństwa jest nierealne. Jest zagrożony niepełnosprawnością, jeżeli tego uszczerbku należy oczekiwać”. Natomiast na potrzeby ustawy „człowiek jest niepełnosprawny w stopniu znacznym, jeżeli stopień niepełnosprawności wynosi u niego co najmniej 50 i gdy na terenie obowiązywania niniejszego kodeksu legalnie ma on miejsce zamieszkania, miejsce zwyczajowego pobytu i zatrudnienie w miejscu pracy”.

Obok wymienionych aktów prawnych regulujących w sposób szczegółowy kwestie praw osób niepełnosprawnych należy również wymienić ustawodawstwo innych państw świata, które uregulowały powyższe kwestie. Są to m.in.: Argentyna (*Ley de Protección Integral para los Discapacitados 1981*), Chiny (*Law on the Protection of Disabled Persons 1990*), Filipiny (*Magna Carta for Disabled Persons 1991*), Izrael (*Equal Rights for People with Disabilities Law 1998*), Meksyk (*Ley Para Las Personas Con Discapacidad Del Distrito Federal 1995*), Wielka Brytania (*Disability Discrimination Act 1995 i późniejsze nowelizacje*), Zambia (*Persons with Disabilities Act 1996*), czy też Zimbabwe (*Disabled Persons Act 1992*).

Jak wynika z powyższego bardzo krótkiego przeglądu ustawodawstwa regulującego prawa osób niepełnosprawnych, nie ma na świecie jednolitej definicji „niepełnosprawności” oraz „osoby niepełnosprawnej”, a zakres spraw uregulowanych poszczególnymi ustawami też jest bardzo różnorodny. W związku z powyższym chcąc ujednoczyć tę kwestię sprawa zajęła się Organizacja Narodów Zjednoczonych, która za zadanie przyjęła uchwalenie międzynarodowej konwencji regulującej prawa osób niepełnosprawnych, która w sposób kompleksowy i zobowiązujący wszystkie państwa członkowskie uregulowałaby powyższą kwestię.

Konwencja Narodów Zjednoczonych dot. praw osób niepełnosprawnych

„Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi pod względem swej godności i swych praw. (...)”

Art. 1 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka

Od szeregu lat międzynarodowe organizacje pozarządowe reprezentujące osoby niepełnosprawne dyskutowały wraz z państwami członkowskimi Organizacji Narodów Zjednoczonych nad potrzebą uchwalenia międzynarodowej konwencji regulującej prawa osób niepełnosprawnych. Organizacje te uznały, iż dotychczasowe uregulowania dotyczące praw osób niepełnosprawnych, które są porzucane po wszystkich dotychczas przyjętych konwencjach międzynarodowych nie stanowią wystarczającego narzędzia w walce na rzecz praw osób niepełnosprawnych. Natomiast dotychczasowe dokumenty poświęcone w całości prawom osób niepełnosprawnych uchwalane przez Organizację Narodów Zjednoczonych nie mają mocy wiążącej państwa członkowskie, m.in. *Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych* przyjęte przez Zgromadzenie Ogólne ONZ uchwałą 48/96 w dniu 20 grudnia 1993 r.

Dotychczasowe działania organizacji były odrzucane przez ONZ z argumentacją, iż aktualne instrumenty prawne wystarczająco chronią prawa osób niepełnosprawnych, m.in. *Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych* z 1966 r., *Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych* z 1966 r., czy też *Międzynarodowa Konwencja w sprawie Likwidacji Wszelkich Form Dyskryminacji Rasowej* z 1966 r.

W związku z powyższym w Pekinie w marcu 2000 r. podczas Światowego Szczytu Organizacji Pozarządowych w sprawie Niepełnosprawności pięć największych międzynarodowych organizacji pozarządowych reprezentujących osoby niepełnosprawne: *Rehabilitation International*, *Disabled Peoples International*, *Inclusion International*, *World Blind Union*, *World Federation of the Deaf*, podpisały Deklarację Pekijską, w której m.in. wezwały Organizację Narodów Zjednoczonych do rozpoczęcia prac nad konwencją poświęconą osobom niepełnosprawnym.

W 2001 r. na forum Organizacji Narodów Zjednoczonych wpłynęła propozycja rządu meksykańskiego uchwalenia konwencji dotyczącej praw osób niepełnosprawnych. W celu podjęcia prac nad projektem Konwencji w dniu 19 grudnia 2001 r. Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło rezolucję nr 56/168, na mocy której powołany został *Komitet Ad Hoc*. Podstawowym celem Komitetu jest rozpatrzenie propozycji uchwalenia nowej konwencji.

Zgodnie z założeniami *Komitet Ad Hoc* obradował w Nowym Jorku podczas kilkudniowych sesji. Odbyło się ich osiem:

- pierwsza – 29 lipca-9 sierpnia 2002 r.;
- druga – 16-27 czerwca 2003 r.;
- trzecia – 24 maja-4 czerwca 2004 r.;
- czwarta – 23 sierpnia-3 września 2004 r.;
- piąta – 24 stycznia-4 lutego 2005 r.;
- szósta – 1-12 sierpnia 2005 r.;
- siódma – 16 stycznia-3 lutego 2006 r.
- ósma – 14-25 sierpnia 2006 r. oraz 5 grudnia 2006 r.

W trakcie drugiej sesji *Komitetu Ad Hoc* powołana została Grupa Robocza, której zadaniem było przygotowanie projektu tekstu konwencji, który miał być dyskutowany w trakcie spotkań Komitetu. W skład Grupy Roboczej wchodziło dwudziestu siedmiu przedstawicieli strony rządowej państw członkowskich zgodnie z wypracowanym podziałem regionalnym, jak również dwunastu przedstawicieli organizacji pozarządowych reprezentujących interesy osób niepełnosprawnych.

Konwencja składa się pięćdziesięciu artykułów, w których zostały zawarte podstawowe prawa osób niepełnosprawnych, m.in. równość oraz zakaz dyskryminacji (art. 5), dostępność (art. 9), prawo do życia (art. 10), równość wobec prawa (art. 12), dostęp do prawa i sprawiedliwości (art. 13), wolność jednostki (art. 14), zakaz stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karaniania (art. 15), swoboda poruszania się oraz wyboru narodowości (art. 18), prawo do niezależnego życia w społeczności (art. 19), wolność wypowiedzi (art. 21), prawo do prywatności (art. 22), prawo do zakładania rodzin (art. 23), prawo do nauki (art. 24), prawo do opieki zdrowotnej (art. 25), prawo do rehabilitacji (art. 26), prawo do pracy i zatrudnienia (art. 27), prawo do odpowiedniego standardu życia i ochrony społecznej (art. 28), prawo do udziału w życiu politycznym i publicznym (art. 29), prawo do udziału w życiu kulturalnym, prawo do wypoczynku i rekreacji (art. 30).

Zgodnie z art. 1 Konwencji Praw Osób Niepełnosprawnych jej celem jest „*promowanie, ochrona oraz poszanowanie pełni praw człowieka oraz podstawowych wolności w odniesieniu do osób niepełnosprawnych, jak również ich wrodzonej godności*”. Natomiast podstawowymi zasadami jakimi kieruje się Konwencja przede wszystkim są:

- poszanowanie wrodzonej godności oraz autonomii osób niepełnosprawnych, w szczególności w odniesieniu do samodzielnego podejmowania decyzji oraz niezależności tychże osób;
- zakaz dyskryminacji;
- pełny i efektywny udział w społeczeństwie;
- poszanowanie różności oraz akceptacja osób niepełnosprawnych jako części ludzkości;
- równość szans;
- dostępność fizycznego środowiska dla osób niepełnosprawnych;
- równość kobiet i mężczyzn;
- poszanowanie rozwoju dzieci niepełnosprawnych oraz poszanowanie praw dzieci niepełnosprawnych do zachowania swojej tożsamości.

Konwencja nakłada na państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych szereg obowiązków, które mają na celu zagwarantowanie osobom niepełnosprawnym pełny udział w życiu społecznym. W szczególności państwa-strony konwencji zostały zobowiązane do podjęcia wszelkich starań oraz dokonania odpowiednich zmian mających na celu wprowadzenie zakazu dyskryminacji osób niepełnosprawnych, zagwarantowanie osobom niepełnosprawnym dostarczania informacji w sposób dla nich zrozumiały i przystępny, jak również nałożony został obowiązek promowania szkolenia osób współpracujących z osobami niepełnosprawnymi (profesjonalistów) w celu zagwarantowania coraz lepszej jakości usług dla osób niepełnosprawnych.

Największe kontrowersje wśród stron obradujących nad tekstem konwencji przyniosła dyskusja nad kluczowym zagadnieniem, jakim jest wprowadzenie jednolitej definicji „niepełnosprawności”, czy też „osoby niepełnosprawnej”. Zaproponowana początkowo przez przedstawicieli Meksyku definicja, iż „niepełnosprawność oznacza fizyczne, umysłowe (psychiczne) albo sensoryczne uszkodzenie, czy to trwałe, czy okresowe, które ogranicza zdolność do wykonywania jednej lub więcej niezbędnych czynności życia codziennego i która może zostać spowodowana lub pogłębiona przez ekonomiczne oraz społeczne otoczenie” nie przyjęła się już w trakcie pierwszych dyskusji.

Wielu członków Grupy Roboczej podkreślało, iż konwencja powinna dotyczyć ochrony praw wszystkich osób z niepełnosprawnością i proponowano, aby termin „niepełnosprawność” rozumieć w sposób jak najszerzy. Inni członkowie twierdzili natomiast, iż konwencja nie powinna w ogóle definić „niepełnosprawności” ze względu na złożoność tego pojęcia, jak również ze względu na możliwość ograniczenia wymiaru konwencji poprzez wprowadzenie tego ogranicznika. Zaś inni podkreślali istnienie definicji „niepełnosprawności”, które można by wykorzystać w obecnym tekście konwencji. W szczególności chodziło tu o definicję sformułowaną przez Światową Organizację Zdrowia [*World Health Organization's International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF)*], zgodnie z którą „osoba niepełnosprawna to osoba

o naruszonej sprawności funkcjonalnej lub aktywności życiowej w stopniu utrudniającym pełnienie dla niej właściwych ról społecznych". Jakkolwiek wszyscy uczestnicy dyskusji byli zgodni w twierdzeniu, iż definicja „niepełnosprawności”, jeśli ma być wprowadzona, powinna odzwierciedlać społeczny, a nie medyczny model podejścia do niepełnosprawności.

W ostateczności w czasie ostatniego spotkania *Komitetu Ad Hoc* zaproponowano jednolitą definicję „niepełnosprawności”, która wydaje się być bardzo szeroka i wyraźnie kładąca nacisk na społeczny model tego pojęcia. Jednakże w ostatecznym tekście Konwencji niestety nie wprowadzono jednolitej definicji niepełnosprawności, definiując jedynie pojęcie „dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność”.

Jak do tej pory jedynym międzynarodowym dokumentem przyjętym Organizacją Narodów Zjednoczonych, w którym znalazła się definicja „niepełnosprawności”, są Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Zgodnie z tą definicją „termin „niepełnosprawność” obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych występujących w każdym społeczeństwie i każdym kraju na świecie. Niepełnosprawność może być fizyczna, intelektualna lub polegać na dysfunkcji zmysłów; może wynikać z choroby somatycznej lub choroby umysłowej. Wymienione zaburzenia, sytuacje mogą mieć charakter stały lub przejściowy”. W dokumencie tym pojawiła się również definicja „upośledzenia” – „termin „upośledzenie” (*handicap*) oznacza utratę lub ograniczenie możliwości uczestniczenia w życiu społeczeństwa w tym samym stopniu, co inni obywatele. Termin ten wskazuje na konflikt pomiędzy osobą niepełnosprawną a jej środowiskiem, celem tego terminu jest zwrócenie uwagi na braki w środowisku i w wielu zorganizowanych działaniach społecznych, dotyczących na przykład informacji, komunikacji międzyludzkiej i edukacji, które uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym uczestnictwo na równych zasadach”.

Drugim bardzo kontrowersyjnym zagadnieniem poruszonym przez członków Grupy Roboczej była kwestia zdolności do czynności prawnych osób niepełnosprawnych. Dyskusja toczy się przede wszystkim wokół dwóch modeli podejmowania decyzji: wspieranego podejmowania decyzji (*supported decision-making*) oraz zastępczego podejmowania decyzji (*ang. substitute decision-making*). Na dzień dzisiejszy zdecydowana większość państw, w tym także i Polska, opowiada się za tym ostatnim modelem, który to skutkuje ograniczaniem, bądź też pozbawianiem zdolności do czynności prawnych osoby niepełnosprawne. Natomiast model wspieranego podejmowania decyzji powoduje, iż osoba niepełnosprawna nie jest pozbawiona zdolności do czynności prawnej, czyli przymiotów podmiotowości, ale udzielane jest jej wsparcie w podejmowaniu tych decyzji, które takiego wsparcia potrzebują, np. sprawy finansowe. Niestety na dzień dzisiejszy członkowie *Komitetu Ad Hoc* nie ustalili ostatecznej wersji tego artykułu, wprowadzając obie i możliwości i tym samym zostawiając dyskusję na ostatnie posiedzenie.

Ostatecznie Konwencja Narodów Zjednoczonych została podpisana w dniu 13 grudnia 2006 r. na posiedzenie Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych. Konwencja zostanie wyłożona do podpisu przez państwa członkowskie dnia 30 marca 2007 r. i czekać będzie na ratyfikację przez państwa członkowskie. Wejdzie ona w życie trzydziestego dnia po złożeniu dwudziestego dokumentu potwierdzającego ratyfikację przez państwo członkowskie ONZ. Zadaniem Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym oraz innych organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych i organizacji samych osób niepełnosprawnych jest lobbowanie na rzecz ratyfikowania przez Polskę tekstu tejże konwencji.

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym jest organizacją pozarządową, samopomocową i niedochodową.

MISJA

Misją PSOOU jest:

- dbanie o godność ludzką, miejsce w rodzinie i wśród innych ludzi oraz szczęście osób z upośledzeniem umysłowym,
- wspieranie rodzin, aby były one w stanie sprostać sytuacjom, które pociągają za sobą fakt urodzenia dziecka z upośledzeniem umysłowym oraz wspólne życie i przekształcać własny ból w gotowość niesienia pomocy innym.

CELE

Celem PSOOU jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym oraz wspieranie ich rodzin. *(Art. 4. Statutu)*

CZŁONKOWIE

Członkami zwyczajnymi mogą być rodzice osób z niepełnosprawnością intelektualną, same te osoby, członkowie rodzin, opiekunowie prawni oraz przyjaciele, w tym profesjonalści zaangażowani w pracę dla ich dobra. *(Art. 7 §1 Statutu)*

Członkami wspierającymi są osoby fizyczne lub prawne przyczyniające się materialnie do działalności statutowej Stowarzyszenia. *(Art. 8 §1 Statutu)*

KOŁA

Koła są podstawowymi terenowymi jednostkami organizacyjnymi Stowarzyszenia, jako osoby prawnej. *(Art. 22 §1 Statutu)*

STATYSTYKA

130 koła terenowe

14,5 tysiąca członków (rodzice, osoby niepełnosprawne intelektualnie, przyjaciele)

320 dziennych placówek

19,5 tysiąca dzieci i dorosłych w placówkach

11 chronionych rodzinnych mieszkań grupowych

3 mieszkania treningowe

3 Zakłady Aktywności Zawodowej

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym jest organizacją pożytku publicznego.